

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ТОВАРИСТВО МОЛОДИХ ВЧЕНИХ, АСПІРАНТІВ, СТУДЕНТІВ ІДГУ

**СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО В
ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ:
АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ,
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ІЗМАЇЛ – 2019

Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: акмеологічні засади, сучасні реалії
// Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (25 квітня 2019 р.). – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. – 156 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Я.В. Кічук,

доктор педагогічних наук, професор, ректор Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Л.Ф. Циганенко – д.і.н., професор, заступник головного редактора;

Н.В. Кічук – д.пед.н., професор, заступник головного редактора;

Д.Г. Іванова – к.пед.н., доцент, член редакційної колегії;

Г.І. Градинар – завідувач редакційно-видавничим відділом, член редакційної колегії.

Упорядник збірника:

Г.І. Градинар

У збірнику розглядаються нові підходи інклюзивної освіти, подані методичні рекомендації педагогічним працівникам інклюзивного навчання щодо співпраці як необхідної передумови забезпечення ефективності корекційної роботи. Висвітлено організаційні питання навчальної команди фахівців. Система комплексної корекційно-розвивальної допомоги дітям з особливими потребами в умовах інклюзії передбачає медичну, педагогічну, психологічну та соціальну допомогу. Педагогічна взаємодія фахівців загальної та спеціальної освіти – суттєвий чинник у структурі професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі.

Тексти публікацій були перевірені за допомогою системи пошуку ознак плагіату Unicheck в рамках проекту підтримки наукових університетських видань.

UNICHECK

© ІДГУ, 2019

© Автори

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
IZMAIL STATE UNIVERSITY FOR HUMANITIES
PEDAGOGICAL FACULTY
SOCIETY OF YOUNG SCIENTISTS, POSTGRADUATES, STUDENTS OF ISUH

**SOCIAL PARTNERSHIP
IN INCLUSIVE EDUCATION:
ACMEOLOGICAL PRINCIPLES,
MODERN REALITIES**

DIGEST OF STUDIES

Social partnership in inclusive education: acmeological principles, modern realities
// Digest of studies based on the materials of the International scientific and practical conference (April 15, 2019). – Izmail: RVV ISUH, 2019. – 156 p.

EDITOR IN CHIEF:

Y.V. Kichuk

Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, rector of Izmail State University for Humanities.

EDITORIAL BOARD:

L.F. Tsyganenko – Doctor of Historical Sciences, Full Professor, deputy editor-in-chief;

N.V. Kichuk – Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, deputy editor-in-chief;

D.G. Ivanova – Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor, member of the editorial board;

G.I. Gradinar – head of the editorial and publishing department, a member of the editorial board.

Digest Manager:

G.I. Gradinar

The digest examines new approaches to inclusive education, provides methodological recommendations for teaching staff about inclusive education as a necessary prerequisite for ensuring the effectiveness of corrective work. The organizational issues of the training team of specialists are highlighted. The system of complex correction and development assistance for children with special needs in conditions of inclusion involves medical, pedagogical, psychological and social assistance. Pedagogical interaction of specialists in general and special education is a significant factor in the structure of professional cooperation in an inclusive educational institution.

The texts of the publications were verified using the Unicheck plagiarism search system within the project for scientific university publications support.

UNICHECK

© ISUH, 2019

© Authors

Зміст

Бухнієва О.А., Банкул Л.Д., Потенціал музичної терапії в інклюзивній освіті.....	7
Буюклі К. Соціально-педагогічна робота з дітьми-сиротами.....	11
Гайтанжи О. Розвиток ІКТ-компетенції педагогів інклюзивної освіти в системі підвищення кваліфікації.....	13
Грищенко Г. Партнерська взаємодія як основа ефективного упровадження інклюзивного навчання в Україні.....	17
Гусячкина Н. Специфіка соціалізації дитини з вадами мовлення в умовах інклюзії	20
Дішлі О. Теоретичні засади формування гуманістичних цінностей у дошкільників	23
Дія І. «Діти вулиці»: основні моделі соціально-педагогічної роботи.....	25
Дудченко Т. Ігрова діяльність як засіб соціальної адаптації дошкільників в умовах інклюзивної освіти.....	28
Дьомкіна А. Кінезіологія як спосіб розвитку дитини з порушенням мовлення.....	30
Єсавелюк К. Інноваційні технології в навчанні дітей з особливими потребами.....	33
Єфременко Р. Причини правопорушень серед неповнолітніх.....	36
Замашкіна О. Використання адаптивної фізичної культури і спорту у соціальній адаптації осіб з обмеженими можливостями здоров'я.....	39
Звєкова В. Інновації в інклюзивній освіті на сучасному етапі.....	41
Івченко О. Самосвідомість і самооцінка як складова особистості дошкільника в інклюзивній освіті.....	45
Ігнат'єва О. Формування комунікативних навичок у дітей із розладами аутистичного спектру в умовах інклюзивного навчання.....	47
Катриченко В. Колорит омузичення творів український поетів.....	52
Кірик І. Інклюзивна освіта в Україні : контекст педагогічних інновацій.....	54
Кічук А. Роль емоційної складової психологічного здоров'я студентської молоді у становленні її інклюзивної культури.....	57
Кічук Н. Проблема здатності майбутнього фахівця до взаємодії з батьками як виду партнерських відносин в інклюзивній освіті.....	60
Ковальчук О. Використання механізму соціального партнерства для розвитку освітнього простору.....	64
Корнієнко С. Використання спортивно-ігрових технологій як засобу фізичного розвитку дітей з особливими потребами.....	66
Корнієнко С. Сім'я – родина як модель соціального партнерства сучасного інклюзивного закладу освіти.....	69
Криворучко Р. Позитивна соціалізація дітей з особливими освітніми потребами засобами творів візуального мистецтва.....	72
Крсек О. Організація мовної освіти національних меншин в інклюзії в США (англ.)	74
Лозова С. Методичні та концептуальні засади впливу кольором на дітей з дефектами звуковимови.....	78
Лунгу Л. Зарубіжний досвід інклюзивної тенденції в освіті.....	84
Ніколаєв С. Перспективи мультидисциплінарного партнерства та комунікації соціологів у процесі педагогічної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами.....	87
Павленко І. Соціальна інклюзія як одна з умов соціальної адаптації дітей з особливими потребами.....	90
Памбук В. Особливості формування творчої індивідуальності дитини першокласника в умовах інклюзивної освіти.....	93

25 квітня 2019 р.

створення кваліфікованої системи управління з метою посилення можливостей залучення додаткових ресурсів і забезпечення якісної освіти.

Одночасно створюються умови для вдосконалення здібностей учнів закладів дошкільної освіти, оскільки у процесі навчання на додаткових заняттях дитина самовдосконалюється і формує власне ставлення до тих чи інших аспектів життєдіяльності. Додаткові заняття розширюють межі освітнього простору та сприяють різнобічному розвитку особистості. Загалом можна відзначити, що соціальне партнерство дозволяє об'єднати зусилля та інтереси взаємодіючих сторін в пошуку можливостей розширення освітнього простору і знаходження реалістичних шляхів із забезпечення ефективності освіти.

Порядз пошуком шляхів із забезпечення ефективності освіти одночасно вирішується проблема задоволення потреб, що не суперечать суспільним інтересам. Тобто, партнерство дозволяє здійснювати перетворення таких аспектів системи державно-громадського управління освітою, як: кадри, фінанси, інформація, освітній простір. Отже, соціальне партнерство виконує такі функції: часткове фінансування освітніх програм, формування замовлення на якість освіти, соціальна підтримка учнів, захист і підтримку прав та інтересів освітніх установ, сприяння формуванню і розвитку ділового та культурного співробітництва на локальному, національному та міжнародному рівнях.

1. Есинова Н. И. Экономика труда и социально-трудовые отношения: учеб. пособие. – К.: Кондор, 2003. – С. 102-133.

2. Засади соціального партнерства, вироблені МОП. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/view/.../132/>

3. Колот А. Соціально-трудова відносина: теорія і практика регулювання: монографія / А. Колот. – К.: КНЕУ, 2004. – 230 с

ВИКОРИСТАННЯ СПОРТИВНО-ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСОБУ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Сергій Корнієнко

кандидат педагогічних наук, доцент

*Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Розвиток суспільства і процеси інтеграції в європейську спільноту вимагають забезпечення соціального захисту громадян України, особливо тих, хто потребує його найбільше, зокрема дітей з особливими освітніми потребами. Конвенція ООН про права дитини висуває вимоги до кожної держави щодо розроблення та вдосконалення законодавчої бази для виконання важливого принципу усіх демократичних суспільств, що кожна дитина, незалежно від стану її здоров'я, наявності інтелектуального або розумового порушень має право на одержання якісної освіти. У процесі освітніх реформ відкрилися нові перспективи у системі корекційної освіти, пов'язані з переосмисленням ставлення до організації навчання дітей з особливими освітніми потребами. Однією з форм забезпечення освіти дітей з особливими освітніми потребами є визнана в багатьох країнах інклюзивна форма навчання.

Узагальнений аналіз інклюзивної освіти міститься в роботах В. Бондаря, Т. Власової, В. Ковальова, Т. Сак та ін. Питання корекції психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами вивчали дефектологи Н. Бастун, В. Бондар, Т. Вісковатова, Т. Власова, Т. Ілляшенко, К. Лебединський, В. Лубовський, І. Марковська,

25 квітня 2019 р.

В. Мачихіна, М. Певзнер, М. Рождественська, Т. Сак, С. Тарасюк, У. Ульянкова, Н. Ципіна та ін. Серед авторів, що звернулися у своїх працях до дослідження спортивно-ігрових технологій фізичного виховання дітей, слід назвати українських дослідників О. Богиніч, А. Бурову, Е. Вільчковського, Н. Денисенка, Т. Дмитренко та ін. Проте проблема використання спортивно-ігрових технологій в інклюзивному навчальному закладі як засобу фізичного розвитку дітей з особливими потребами належно не висвітлена, що визначає її актуальність.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання спортивно-ігрових технологій в інклюзивному навчальному закладі як засобу фізичного розвитку дітей з особливими потребами.

На сучасному етапі розвитку освіти в Україні одним із можливих варіантів включення дитини з особливими освітніми потребами у загальноосвітній простір є інклюзія, яка означає, що дитині з обмеженими можливостями надається право відвідувати заклад освіти, у якому створене необхідне адаптоване освітнє середовище та надаються відповідні додаткові послуги. Концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних ідей – усі діти є цінними й активними членами суспільства. Створення інклюзивного середовища, в якому всі діти мають можливість брати активну участь в освітньому процесі, одержувати якісну освіту та успішно інтегруватись у суспільство, є ключовою проблемою ЮНЕСКО (Програма «Освіта для всіх»).

Просте фізичне залучення дітей з особливими потребами до закладу загальної середньої освіти закладу не є інклюзією, це, за словами В. Бондаря, «вимушена інтеграція» [7]. В разі нездатності педагогів організувати навчальний процес так, щоб враховувались індивідуальні потреби кожної дитини, такі діти не беруть участь у освітньому процесі і, як наслідок, знижується їхня мотивація до навчання та погіршуються навчальні результати. Ураховуючи зазначене, «інклюзія передбачає особистісно-зорієнтовані методи навчання, в основі яких – індивідуальний підхід до кожної дитини з урахуванням усіх її індивідуальних особливостей здібностей, особливостей розвитку, типів темпераменту, статі, сімейної культури тощо» [10, с. 17].

Як стверджує Л. Балакірська, використання спортивно-ігрових технологій в інклюзивному навчальному закладі передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. При цьому фізичне виховання дітей відбувається за індивідуальним планом, а також забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом [1, с. 12].

Ураховуючи дослідження вчених (Е. Клімов, В. Ясвін, С. Тарасова та ін.), доречно представити структуру інклюзивного освітнього середовища як простору соціалізації дітей з різними можливостями: просторово-предметний компонент (матеріальні можливості установи – доступна (безбар'єрна) архітектурно-просторова організація; забезпеченість сучасними засобами та системами, що відповідають освітнім потребам дітей); змістовно-методичний компонент (адаптований індивідуальний маршрут розвитку дитини, варіативність і гнучкість освітньо-виховних методик, форм і засобів); комунікативно-організаційний компонент (особистісна і професійна готовність педагогів до роботи в змішаній (інтегрованій) групі, сприятливий психологічний клімат у колективі, управління командною діяльністю фахівців) [9].

Вказана система заходів має на увазі як технічне оснащення закладів освіти, так і розробку спеціальних спортивно-ігрових технологій з метою фізичного розвитку дітей з особливими потребами. Крім цього, стають необхідними спеціальні програми, орієнтовані на полегшення процесу соціальної адаптації дітей з особливими потребами в освітньому закладі [2]. Цілком логічним видаються узагальнення А. Колупаєвої про те, що інклюзивна освіта передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного

25 квітня 2019 р.

розвитку [7, с. 41]. При цьому використання спортивно-ігрових технологій надає можливість кожній дитині, незважаючи на наявні фізичні, інтелектуальні, соціальні, емоційні, мовні та інші особливості, бути включеною до загального (єдиного, цілісного) процесу фізичного виховання (фізичного розвитку і соціалізації), що потім дозволяє дорослій людині стати рівноправним членом суспільства, знижує ризики її сегрегації та ізоляції [4].

В інклюзивному освітньому середовищі всі діти здатні досягати успіху. На основі аналізу літератури [3; 4; 6; 8; 11; 12 та ін.] можемо визначити переваги використання спортивно-ігрових технологій в інклюзивному навчальному закладі як засобу фізичного розвитку дітей з особливими потребами:

- в процесі ігрової діяльності діти з обмеженими можливостями демонструють вищий рівень соціальної взаємодії з іншими дітьми, які таких обмежень не мають;

- в процесі використання спортивно-ігрових технологій підвищується соціальна компетентність і вдосконалюються комунікативні навички дітей з відмінними здібностями;

- посилюється соціальне сприйняття дітей з відмінними здібностями. Беручи участь в рухливих і спортивних іграх з дітьми з особливими потребами, інші діти навчаються бачити людину, а не її ваду, та починають усвідомлювати, що між ними та дітьми з обмеженими можливостями є багатоспільного;

- дружні стосунки між дітьми з обмеженими можливостями та іншими, що таких обмежень не мають, частіше розвиваються в процесі ігрової діяльності.

У процесі використання спортивно-ігрових технологій як засобу фізичного розвитку дітей з особливими потребами також реалізуються корекційні завдання. Інклюзивне навчання забезпечує доступ дітей з особливими освітніми потребами до фізичної культури і спорту за рахунок застосування методів фізичного виховання, що враховують їхні індивідуальні особливості психофізичного розвитку. Відтак головне завдання спортивно-ігрових технологій полягає у фізичному розвитку дітей з особливими потребами та профілактиці небажаних негативних тенденцій. Провідним принципом використання спортивно-ігрових технологій в інклюзивному навчальному закладі має стати готовність педагога пристосовуватись до індивідуальних потреб різних категорій дітей за рахунок структурно-функціональної, змістовної та технологічної модернізації системи фізичного виховання інклюзивного навчального закладу, здійснення індивідуального підходу, гуманні стосунки з кожною дитиною, проведення занять у формі ігрової діяльності та ін.

Отже, успішна освітня інклюзія – це мультифакторний, багаторівневий процес, що потребує перебудови системи фізичного виховання дітей на всіх рівнях. Використання спортивно-ігрових технологій в інклюзивному навчальному закладі як засобу фізичного розвитку дітей з особливими потребами передбачає не лише пристосування фізичного середовища, але й підготовку педагогів, зміну системи надання вихованцям можливості навчатись за індивідуальним навчальним планом, забезпечення медико-соціального, психолого-педагогічного та наукового супроводу, створення навчальних програм, навчально-методичного забезпечення тощо.

1. Балакірська Л. В. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами / Л. В. Балакірська // Педагогічна майстерня. – 2011. – № 6. – С. 11–13.

2. Бальсевич В. К. Концепция альтернативных форм организации физического воспитания детей и молодежи / В. К. Бальсевич // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 2006. – №1. – С. 23–25.

3. Богінч О. Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри : навч. посіб / О. Л. Богінч. – К. : ПНУ імені В. Стефаніка, 2007. – 140 с.

4. Бузова А. П. Організація ігрової діяльності дітей дошкільного віку / А. П. Бузова. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 256 с.

25 квітня 2019 р.

5. Глазырина Л. Д. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста / Л. Д. Глазырина. – М. : Владос, 2011. – 386 с.
6. Дмитренко Т. І. Спорт для дошкільників / Т. І. Дмитренко. – К. : Укр. спорт, 2011. – 162 с.
7. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навчально-методичний посібник / А.А. Колупаєва та ін. – К., 2007. – 128 с.
8. Лопух І. Основи фізичного виховання дітей–дошкільників / І. Лопух. – Львів : Світ, 2006. – 207 с.
9. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту: монографія / С.П. Миронова. – Кам'янець–Подільський: Абетка–НОВА, 2007. – 304 с.
10. Обучение детей с проблемами в развитии в разных странах мира: хрестоматия / Л. М. Шишицына и др. – СПб.: Международ. ун-т семьи и ребенка им. Р. Валленберга, 2007. – 256 с.
11. Подвижные игры : учеб. пособие / И.М. Коротков, Л.В. Былеева, Р.В. Климкова. – М. : СпортАкадемПресс, 2002. – 229 с.
12. Управління педагогічними інноваціями в інклюзивній освіті: навч. посіб. / С. К. Хаджирарева та ін. – К.: Освіта України, 2014. – 244 с.

СІМ'Я – РОДИНА ЯК МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА СУЧАСНОГО ІНКЛЮЗИВНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Софія Корнієнко

канд. пед. наук, доцент,

*Кременецька гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка*

Характерною особливістю сучасності є реконструкція спеціальної освіти на гуманістичних засадах, створення в Україні альтернативних моделей соціально-психолого-педагогічної підтримки, удосконалення механізмів вільного вибору форм навчання дітей різного рівня й діапазону освітніх потреб. Інтегрування дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітній простір є одним із напрямів гуманізації всієї системи освіти, що відповідає пріоритетам державної політики, окресленим у «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» та підтриманим низкою законодавчо-нормативних документів, серед яких Закони України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» (від 5 червня 2014 року) та «Про внесення змін до закону України «Про освіту» щодо особливостей доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» (від 23 травня 2017 року).

Узагальнений аналіз інклюзивної освіти міститься в роботах Т. Власової, В. Ковальова, Т. Сак та ін. Деякі питання корекції вад психофізичного розвитку дітей з особливими потребами розглядалися в контексті проблеми готовності до школи та труднощів подальшого шкільного навчання (І. Агафонова, М. Безруких, С. Громбах, І. Дубровіна, С. Єфімова, Б. Круглов, В. Степанов, А. Фурман та ін.). Сутність і закономірності взаємодії батьків і дітей у сучасних умовах стали предметом наукових пошуків О. Докукіної, К. Журби, О. Кононко, В. Кузя, С. Ладивір, В. Оржеховської, З. Плохій, Л. Повалій, В. Постового, О. Хромової. Проблеми спільної роботи освітніх закладів із сім'єю та педагогічної освіти батьків знайшли висвітлення в дослідженнях В. Безлюдної, В. Іванової, М. Машовець, Л. Островської, О. Яницької та ін. Проте актуальним є вивчення особливостей сім'ї – родини як чинника соціального партнерства сучасного інклюзивного закладу освіти.

Мета дослідження – проаналізувати особливості сім'ї – родини як моделі соціального партнерства сучасного інклюзивного закладу освіти.

Збірник наукових праць
Українською мовою.

Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: акмеологічні засади, сучасні реалії
// Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2019. – 156 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Я.В. Кічук,
доктор педагогічних наук, професор, ректор Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Г.І. Градинар, Т.Р. Кожухар

Верстка та дизайн: Г.І. Градинар, Т.Р. Кожухар

Матеріали доповідей подані в авторській редакції. Відповідальність за зміст, достовірність інформації, точність викладених фактів несуть автори та наукові керівники.

Зважаючи на свободу наукової творчості, редколегія бере до публікації статті й тих авторів, думки яких не в усьому поділяє.

Матеріали конференції розміщені на офіційному сайті Ізмаїльського державного гуманітарного університету за адресою <http://idgu.edu.ua>.

Підписано до друку 05.06.2019. Формат 60x90/8.
ум. друк. арк. 7,4 Тираж 300 прим. Зам. № 486

***Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Ізмаїльського державного гуманітарного університету***

Адреса: 68610, Одеська обл., м. Ізмаїл, вул. Репіна, 12, каб. 208
Тел.: (04841) 4-82-42
E-mail: nauka_idgu@ukr.net